

UNGAS DELAKTIGHET I SAMTIDEN SKAPAR HÅLLBARHET I FRAMTIDEN

TOPPMÖTET 2025

BONNIERS
FAMILJESTIFTELSE

Medfinansieras av
Europeiska unionen

OM YOUTH 2030 MOVEMENT

Youth 2030 Movement är en rörelse av demokratiexperter, unga ledare, barnrättsskämpar och allierade vuxna. Rörelsen bildades som ett svar på det ökade utanförskapet och polariseringen i samhället, där bara en av tre unga har en positiv syn på framtiden för Sverige som land att leva i och en av tio unga upplever att de har möjligheten att påverka lokalt.

Vi tycker att allas röster ska räknas och ser unga som viktiga samhällsaktörer med värdefulla erfarenheter, perspektiv och intressen. När unga får vara en del av demokratin leder det till bättre beslut, ett mer jämlikt samhälle och en starkare demokrati.

Därför jobbar vi med unga och makthavare över hela Sverige för att säkerställa att ungas röster hörs. Vi ger unga möjligheten att dela med sig av sina åsikter och beslutsfattarna får chansen att lära sig att bli bättre på att beakta vad unga faktiskt tycker och tänker.

Demokrati får aldrig tas för givet och därför jobbar vi för en demokrati där alla har makt oavsett ålder. Ett samhälle där ungas engagemang fångas upp och ges plats. En samtid där unga och beslutsfattare tillsammans bygger den demokrati vi alla vill leva i.

TOPPMÖTET 2025

Varje år arrangerar vi ett nationellt Toppmöte där unga och makthavare från hela Sverige samlas för att tillsammans agera för en starkare demokrati. Toppmötet är en plattform för att lyfta ungas engagemang, idéer och kraft för att skapa meningsfull förändring. Här lägger vi grunden för en framtid där alla röster räknas.

Den 12 november 2025 bjöd Youth 2030 Movement för femte gången in till ett nationellt Toppmöte planerat av och för unga. På Toppmötet samlades 65 unga från Norsjö i norr till Malmö i söder för att tillsammans med 25 nationella beslutsfattare från riksdagen och regering diskutera barn och ungas inflytande i demokratin.

“Jag tar med mig att ungdomars röster faktiskt spelar roll och att VI kan göra skillnad.”
- Ung deltagare

Under dagen fick deltagarna ta del av tal, panelsamtal och interaktiva workshops, i vilka de unga deltagarna kunde möta beslutsfattare i ögonhöjd. Det gjorde i sin tur att de unga och vuxna deltagarna tillsammans kunde diskutera hur demokratin kan främjas.

“Ja, jag tycker att jag har fått lite mer hopp om att det finns hopp! Hopp om att vi ungdomar kan göra verklig skillnad. Vi har fortfarande MYCKET att jobba på men vi tar oss framåt!”
- Ung deltagare

Några av ämnena som under dagen diskuterades var polariseringen i samhället, att de politiska partierna och ungdomsförbunden ska få komma in på skolorna, behovet av ungdomsstrategier i kommunerna, de utmaningar unga från landsbygden och utsatta områden har, skolans demokratiuppdrag samt vädjan om ett nationellt ungdomsparlament.

I denna rapport har vi sammanställt de viktigaste återkommande insikter, slutsatser och policyförslag som fördes fram av deltagarna under deras diskussioner.

Tack till projektets finansiärer!

Medfinansieras av
Europeiska unionen

BONNIERS
FAMILJESTIFTELSE

TOPPMÖTE
2025

Panelsamtal

Ida
Karkiainen

Cat

N

EMENT

1. SÄNK RÖSTRÄTTSÅLDERN TILL 16 ÅR

Ungas minskade framtidshopp, partiengagemang och förtroende för politiker framhölls av fler unga deltagare som en av samtidens största utmaningar. Medan intresset för att påverka är på den högsta nivån någonsin så är andelen unga som upplever att de kan påverka på den lägsta nivån på flera år. För att motverka denna negativa trend lyfte både unga och vuxna förslaget att sänka rösträttsåldern.

“Allt för länge har ungas inflytande förts åt sidan, ett projekt, en punkt på agendan, ett råd vid sidan av. Men ungdomars engagemang är inte ett tillägg, vi är själva motorn, de som håller upp demokratin ... vi ser hur besluten som påverkar våra liv ofta tas av människor som inte ens lyssnar på oss. Det är inte demokrati, det är en monolog.”
- Ung deltagare

Flera av de unga deltagarna identifierade sin avsaknad av rösträtt som det största hinder mellan dem och verkligt inflytande. Idag behöver inte förtroendevalda ta ungas intressen i beaktning på grund av att de inte har rösträtt. Deltagarna menade att om Sverige hade sänkt rösträttsålder till 16 år så skulle politiker vara tvungna att lyssna på ungas röster.

“Utan ansvar över en pengapåse har man ingen reell beslutande makt, då är det bara en önskelista.”
- Beslutsfattare

Sveriges befolkning blir äldre. Detta betyder i praktiken att ungas politiska kapital minskar desto äldre befolkningen blir, en trend som enbart kommer att öka i framtiden. Därför menade deltagarna att en sänkt rösträttsålder skulle jämna ut den politiska makten, så alla generationens intressen tas på allvar.

Andra lyfte fram de positiva effekterna en sänkt rösträttsålder skulle få, som bland annat högre valdeltagande och ökat intresse för samhällsfrågor. En sänkning skulle erkänna och uppmuntra ungas samhällsengagemang istället för att bestraffa det, vilket är den verklighet många upplever idag.

En sänkt rösträttsålder skulle bryta den mur som många unga upplever står mellan dem och makten. Unga idag vill engagera sig, de vill påverka och de vill ha inflytande, men de saknar möjligheter att göra det. Om ungas röster och engagemang ska tas på allvar så måste vi också ge utrymme för unga att bli hörda.

Fördjupning

Idag tillåts 16-åringar rösta i 31 länder i världen. I Europa har bland annat Storbritannien, Tyskland, Österrike, Belgien, Estland, Cypern, Malta och Grekland sänkt rösträtten till 16 år i lokala eller nationella val. Forskning från länder som har sänkt rösträttsåldern visar att en sänkning till 16 år leder till ett ökat valdeltagande bland unga och föräldrar, ett större intresse för politik och ökat förtroende för både demokrati och unga som politiska aktörer.¹

I Sverige har en sänkt rösträttsålder utretts i Demokratiutredningen, vilken konkluderade att Sverige bör sänka rösträttsåldern till 16 år.² Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har sedan länge varit positiv till en sänkning. Under Toppmötet förklarade generaldirektör Magnus Jägerskog så här:

“Rösträttsålder är ju en intressant fråga om man tittar ut internationellt i andra länder. Det finns ju flera länder som går före Sverige och har sänkt rösträttsåldern. Från MUCF:s sida så har vi under lång tid, det är inte bara någonting som jag säger här, ansett och fört fram i olika skrivelser att det är en god idé att kunna testa att 16 års rösträttsålder i kommunala val som pilotverksamhet för att kunna sen utveckla det därifrån. Det tycker vi är viktigt och det är ett sätt att stärka ungas engagemang och ungas delaktighet på olika sätt.”
- Magnus Jägerskog, MUCF

Inte bara myndigheter och utredare är positiva till en sänkning. Under 2025 inkom sju motioner från 25 riksdagsledamöter som yrkade för att sänka rösträttsåldern till 16 år. En av motionärerna närvarande på Toppmötet sa bland annat:

“[...] låt kommuner som vill testa detta, att testa det, så får vi i åtminstone utvärdera det. Man kan alltid dra exempel från andra länder och så där, men i en svensk kontext blir det ändå svårt att utvärdera. Jag tycker att vi inte ska se ner på våra 16-åringar, de kan ju starta företag vid 16.”
- Riksdagsledamot

Youth 2030 kräver att:

- Regeringen lägger fram en proposition om en lag som gör det möjligt att genomföra testverksamhet där 16-åringar röstar i kommunval.
- Regeringen ger MUCF, länsstyrelserna, valmyndigheten och skolverket i uppdrag att stötta kommuner i genomförandet av testverksamheten och aktivera unga i valet.
- Samtliga partier som vill stärka ungas inflytande i demokratin tar ställning för en sänkt rösträttsålder.

¹ Räkna alla röster: Vad vet vi om Rösträtt 16?

² SOU 2016:5 - Låt fler forma framtiden!

2. Lagkrav på inflytandeforum på kommunal nivå

Ett av de mest återkommande förslagen under Toppmötet var att införa ett lagkrav på inflytandeforum för unga i varje kommun. Idag har bara drygt hälften av alla Sveriges kommuner någon form av inflytandeforum för unga. Det innebär att ungas möjligheter att påverka lokalpolitiken till stor del avgörs av var de bor. Det är något många upplever som orättvist och odemokratiskt.

“Lagar och regler om att kräva ungdomsrepresentation i kommunerna nu.”

- Ung deltagare

Flera unga deltagare på Toppmötet delade med sig av sina egna erfarenheter från att ha fått sitta i olika inflytandeforum. Många berättade om hur viktigt det är att det finns strukturer där deras röster tas på allvar. Ungdomarna som bodde i kommuner utan inflytandeforum frågade sig varför deras röst var mindre värd än sina kompisars i kommunen bredvid. Därför menade många unga, men även beslutsfattare, att vi i Sverige bör göra som våra grannländer som redan har infört lagkrav på inflytandeforum för unga på kommunal nivå.

“Lagen om ungdomsråd (Finland, Norge)”

- Ung deltagare

Ungdomarna berättade också om sina erfarenheter av symbolisk delaktighet utan verkliga möjligheter för inflytande. Man var starkt kritisk till att beslutsfattare enbart bjöd in ungdomsråden till samtal för att “det ser bra ut” istället för att vara genuint intresserade av att lyssna in ungas perspektiv. Det skapar frustration och riskerar att skada förtroendet för demokratin.

“Jag minns när jag var ordförande i mitt elevråd. Vi hade möte med rektorn, och han ställde en fråga till gruppen – men istället för att låta oss svara, så vände han sig direkt till läraren som satt där, inte till oss elever. Och där satt jag, med svaret på tungan, men ingen frågade. Det var inte elakt menat – men det sa allt. Det visade hur djupt rotat det är att vuxna ofta ser varandra som de enda beslutsfattarna, medan unga får rollen som någon slags publik.”

- Ung deltagare

Lösningen som presenterades av deltagarna var tydlig. För att stärka ungas lokala engagemang och öka förtroendet för demokratin så behöver beslutsfattare behandla unga som de värdefulla samhällsaktörer som de är. Man vill också se att regeringen utreder och sedan inför ett lagkrav på inflytandeforum på kommunal nivå, så att alla ungdomar, oavsett vart man bor, har samma möjligheter till inflytande i sitt lokalsamhälle.

Fördjupning

De första kommunala inflytandeforumen för unga bildades i Sverige under slutet av 1980-talet och kom ofta i formen av ungdomsråd.³ Flera olika faktorer bidrog till utvecklingen. Ett viktigt skäl var lokala initiativ för att vända den pågående utflyttningen från glesbygden. De första ungdomsråden startades främst i små landsbygds- och glesbygdskommuner, med målet att göra kommunen mer attraktiv för unga och ta tillvara på deras erfarenheter och åsikter.

“Jag tänker inte alltid på att jag själv är sprungen ur elevrådsrörelsen men så kul och inspirerande att träffa unga från hela Sverige som vill att unga ska få mer inflytande. Och så nyttigt för mig som folkvald!”
- Riksdagsledamot

Forskningen visar att ungdomsråd som är självständiga och styr sitt eget arbete leder till högre tillit, demokratiskt lärande, ökad samhällsgemenskap och motivation bland unga.⁴ Samtidigt behöver kommunerna såklart stötta sina inflytandeforum med samordning, lokal och budget samt se till att det finns gedigna inflytande mekanismer som exempelvis motionsrätt till fullmäktige. Under Toppmötet lyfte ungdomarna särskilt behovet av ungdomsstrategier i kommunerna. Det vill säga en kommunal tjänsteperson med ansvar för ungas delaktighet och inflytande som exempelvis stöttar inflytandeforumet.

I både Finland och Norge är inflytandeforum på kommunal nivå ett lagstadgat krav som nästan alla kommuner uppfyller. Detta kan jämföras med Sverige där ungefär hälften av kommunerna har inflytandeforum för unga.⁵

Ett lagkrav skulle därför göra stor skillnad för unga i Sverige. Inflytandeforumen skulle garantera unga en stabil och konkret kanal för dialog med politiska beslutsfattare, oavsett var i landet man bor. Förutsättningarna för ens inflytandeforum skulle dessutom bli mer förutsägbara och goda modeller kunna appliceras nationellt snarare än i enstaka kommuner. Vill vi verka för ungas engagemang så måste vi säkerställa att ungdomar, oavsett om de bor i Norsjö eller Malmö, har inflytande över den lokala samhällsutvecklingen.

Youth 2030 kräver att:

- Regeringen tillsätter en utredning om lagkrav på ungdomsfullmäktige för varje kommun.
- Att det i direktivet till utredningen framgår att utredningen ska inhämta och beakta erfarenheter och åsikter från barn och unga samt civilsamhällesorganisationer från barn och ungdomsrörelsen.

³ MUCF (2020) Fokus 19 - Det vore ju kul om de frågade nån gång

⁴ Hagen et al. (2023) Unges mulighet til å medvirke: En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner

⁵ Lov om kommuner og fylkeskommuner og Kuntalaki (410/2015)

Öppet brev till Regeringen

Vid regeringens och NOD:s samråd den 9 oktober om den kommande ungdomspolitiska skrivelsen framkom det att regeringen ännu inte har beslutat om den ungdomspolitiska skrivelsen ska innehålla ett handlingsprogram, såsom tidigare år.

Vi i civilsamhället, som **arbetar för och med unga**, ser detta som oroande och problematiskt. Om regeringen fortsätter med sin nuvarande plan och endast tar fram en redovisande skrivelse, utan något handlingsprogram, blir det enbart en uppföljning av tidigare insatser, utan nya åtgärder för de kommande fem åren.

Regeringens politik präglas just nu av ett starkt fokus på frågor som berör unga inom flera områden. Regeringen har själv betonat vikten av att stärka ungas trygghet, säkerhet, fritid och hälsa. Mot den bakgrunden hoppas vi att ni inte vill bli den första regeringen som väljer att prioritera bort ett ungdomspolitiskt handlingsprogram.

Tidigare handlingsprogram har haft en viktig funktion i att samordna politiken mellan olika departement och säkerställa konkreta insatser, till exempel för att stärka ungas demokratiska deltagande och egen organisering. Eftersom ungdomspolitiken är ett tvärsektorielt område riskerar den att försvagas om Regeringskansliet inte längre behöver samordna sina insatser och redogöra för både pågående och planerade åtgärder. Vi är även oroad över att viktiga satsningar inom ungdomsministrernas portfölj därmed kan utebli. Eftersom ungdomspolitiken omfattar målgruppen 13-25 år är vi oroad för att både **barn och unga kommer att drabbas** av den här bortprioriteringen.

Sedan den förra ungdomspolitiska skrivelsen har utvecklingen gått i negativ riktning, inte minst när det gäller ungas möjligheter till inflytande i samhällsutvecklingen. Allt färre unga upplever att de kan påverka politiska beslut, både på kommunal och nationell nivå samtidigt som ungas vilja att engagera sig och påverka ökar.

Mot denna bakgrund **uppmanar vi regeringen** att ta fram ett nytt ungdomspolitiskt handlingsprogram. Ett sådant program är nödvändigt för att säkerställa långsiktighet, samordning och konkreta åtgärder för att stärka barn och ungas delaktighet, inflytande och livsvillkor i samhället.

Med vänliga hälsningar,
Marlene Claesson, Generalsekreterare, Youth 2030 Movement

Ungas delaktighet i samtiden Skapar hållbarhet i framtiden!

Vi har en deadline. Fram till 2030 ska vi riva den mur som står mellan unga och makten och ta samhället några steg närmre en demokrati där alla har makt, oavsett ålder. Därför arbetar vi för att varje ung människa i Sverige ska ha makt att påverka samhället och sitt eget liv.

Att stärka ungas inflytande är inte bara en investering för framtiden utan också ett sätt för folkvalda politiker att förbättra barn och ungas situation här och nu. Att unga bjuds in och får vara med och påverka den plats där de bor på leder till att bättre beslut tas, att engagemanget växer och kunskap hos både unga och vuxna ökar.

“Youth 2030 är en organisation som arbetar för att öka ungas inflytande i politiken. På Toppmötet samlas unga och makthavare för att diskutera just detta. Efter många intressanta diskussioner, kloka tankar, och nya perspektiv senare, lämnar jag Stockholm med en stark framtidstro och stolthet över min generation som kan sätta sådana här saker i rullning. Det är häftigt. Ger mig hopp om framtiden trots allt.”

- Ung deltagare

Mail:
Info@youth2030.se

Adress:
Gotlandsgatan 75
Stockholm

Webb:
www.youth2030.se